

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (veľká komora)

z 13. decembra 2005 *

Vo veci C-411/03,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 234 ES, podaný rozhodnutím Landgericht Koblenz (Nemecko) zo 16. septembra 2003 a doručený Súdnemu dvoru 2. októbra 2003, ktorý súvisí s konaním začatým na návrh:

SEVIC Systems AG,

SÚDNY DVOR (veľká komora),

v zložení: predseda V. Skouris, predsedovia komôr P. Jann, C. W. A. Timmermans, A. Rosas a K. Schiemann, sudcovia C. Gulmann (spravodajca), J. N. Cunha Rodrigues, R. Silva de Lapuerta, K. Lenaerts, P. Küris, E. Juhász, G. Arestis a A. Borg Barthet,

generálny advokát: A. Tizzano,
tajomník: L. Hewlett, hlavná referentka,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 10. mája 2005,

* Jazyk konania: nemčina.

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

- SEVIC Systems AG, v zastúpení: C. Beul, Rechtsanwalt,

- nemecká vláda, v zastúpení: M. Lumma a A. Dittrich, splnomocnení zástupcovia,

- holandská vláda, v zastúpení: H. G. Sevenster a N. A. J. Bel, splnomocnení zástupcovia,

- Komisia Európskych spoločností, v zastúpení: C. Schmidt a G. Braun, splnomocnení zástupcovia,

po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní 7. júla 2005,

vyhlásil tento

Rozsudok

¹ Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článkov 43 ES a 48 ES.

- 2 Tento návrh bol podaný v rámci žaloby podanej spoločnosťou SEVIC Systems AG (ďalej len „SEVIC“), so sídlom v Neuwied (Nemecko), proti rozhodnutiu Amtsgericht Neuwied, ktorým bol zamietnutý jej návrh na zápis do nemeckého obchodného registra o jej fúzii so spoločnosťou Security Vision Concept SA (ďalej len „Security Vision“), so sídlom v Luxemburgu, s odôvodnením, že nemecké právo týkajúce sa transformácií spoločností upravuje len fúzie spoločností so sídlom v Nemecku.

Právny rámec

- 3 Nemecký zákon o transformáciách spoločností (Umwandlungsgesetz) z 28. októbra 1994 (BGBl. 1994 I, s. 3210), v zmenenom a doplnenom znení z roku 1995 (ďalej len „UmwG“), vo svojom § 1 s názvom „Druhy transformácie, zákonné vymedzenie“ stanovuje:

„(1) Právne subjekty so sídlom v tuzemsku sa môžu transformovať prostredníctvom

1. fúzie;
2. rozdelenia...;
3. prevodu imania;
4. zmeny právnej formy.

(2) Okrem prípadov uvedených v tomto zákone je transformácia v zmysle ods. 1 možná, iba ak ju výslovne stanovuje iný spolkový alebo krajinský zákon.

(3) Od ustanovení tohto zákona je možné sa odchýliť len v prípade, keď je to výslovne prípustné. Doplňujúce ustanovenia v zmluvách, stanovách alebo pri prejavoch vôle sú prípustné okrem prípadov, keď tento zákon obsahuje taxatívnu úpravu.“

4 V § 2 UmwG s názvom „Druhy fúzií“ sa stanovuje:

„Na základe zrušenia bez likvidácie právne subjekty môžu uskutočniť fúziu

1. prostredníctvom zlúčenia celého imania jedného alebo viacerých právnych subjektov (prevádzajúci právny subjekt) s iným už existujúcim právnym subjektom (prijímajúci právny subjekt) prevodom alebo

2. ...

za poskytnutie podielov alebo členstva v prijímajúcom alebo novom právnom subjekte podielníkom (spoločníkom, partnerom, akcionárom, členom družstva alebo členom) prevádzaného právneho subjektu.“

- 5 Ďalšie ustanovenia UmwG týkajúce sa najmä fúzie zlúčením stanovujú určité podmienky zmluvy o fúzii (články 4 až 6), ďalej upravujú vyhotovenie správy o fúzii (článok 8), overenie fúzie znalcom (článok 9 a nasl.), ako aj oznámenie fúzie (článok 16 a nasl.) pre zápis do obchodného registra v sídle prijímajúceho právneho subjektu (článok 19). Články 20 a nasl. UmwG vymenúvajú účinky zápisu do registra. Ochranné ustanovenia v prospech tretích osôb dotknutých fúziou, najmä veriteľov, dopĺňajú všeobecné ustanovenia o fúzii zlúčením.

Konanie vo veci samej a prejudiciálna otázka

- 6 Zmluva o fúzii uzatvorená v roku 2002 medzi spoločnosťami SEVIC a Security Vision stanovovala zrušenie Security Vision bez likvidácie a prevod jej celého imania na SEVIC bez zmeny obchodného mena poslednej menovanej spoločnosti.
- 7 Amtsgericht Neuwied zamietol návrh na zápis fúzie do obchodného registra uplatňujúc, že § 1 ods. 1 bod 1 UmwG upravuje výlučne fúzie medzi právnymi subjektmi so sídlom v Nemecku.
- 8 SEVIC podala opravný prostriedok proti tomuto zamietavému rozhodnutiu na Landgericht Koblenz.

- 9 Podľa názoru Landgericht Koblenz odpoveď na otázku, či zápis o fúzii predmetných spoločností do obchodného registra môže byť zamietnutý s odvolaním sa na § 1 ods. 1 bod 1 UmwG, závisí od výkladu článkov 43 ES a 48 ES so zreteľom na fúzie spoločností so sídlom v Nemecku so spoločnosťami, ktoré majú sídlo v iných členských štátoch (ďalej len „cezhraničné fúzie“).
- 10 Keďže za týchto okolností Landgericht Koblenz usudzuje, že vyriešenie sporu závisí od výkladu uvedených ustanovení zmluvy ES, rozhodol sa prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru túto prejudiciálnu otázku:

„Majú sa články 43 ES a 48 ES vykladať v tom zmysle, že slobode usadenia odporuje, keď na základe § 16 a nasl. UmwG sa zahraničnej európskej spoločnosti zamieta zápis do nemeckého obchodného registra o jej fúzii, ktorú chce uskutočniť s nemeckou spoločnosťou, pretože § 1 ods. 1 bod 1 UmwG upravuje len transformácie právnych subjektov so sídlom v tuzemsku?“

O prejudiciálnej otázke

Úvodné poznámky

- 11 Je potrebné pripomenúť, že SEVIC podala návrh na zápis do obchodného registra o fúzii so spoločnosťou Security Vision v súlade so UmwG, pričom príslušná zmluva stanovovala zlúčenie poslednej menovanej spoločnosti a jej zrušenie bez likvidácie.

- 12 Tento návrh Amtsgericht Neuwied zamietol s odôvodnením, že podľa § 1 ods. 1 bodu 1 UmwG len právne subjekty so sídlom v tuzemsku môžu byť predmetom transformácie prostredníctvom fúzie (ďalej len „vnútroštátne fúzie“) a že v dôsledku toho tento zákon neplatí pre transformácie, ktoré sú výsledkom cezhraničných fúzií.
- 13 Treba uviesť, že v Nemecku neexistuje žiadna analogická všeobecná právna úprava o transformáciách, ktorá by bola uplatniteľná na cezhraničné fúzie.
- 14 Z uvedeného vyplýva, že v Nemecku sa rozdielne zaobchádza s vnútroštátnymi a s cezhraničnými fúziami.
- 15 Za týchto okolností je potrebné prejudiciálnu otázku chápať tak, že vnútroštátny súd chce v podstate vedieť, či článkom 43 ES a 48 ES odporuje, keď v jednom členskom štáte sa vo všeobecnosti zamietajú zápisy do obchodného registra o fúzii spoločnosti na základe zrušenia bez likvidácie a prevodom jej imania ako celku na inú spoločnosť, ak jedna z oboch spoločností má sídlo v inom členskom štáte, zatiaľ čo takýto zápis je možný, ak obe spoločnosti zúčastnené na fúzii majú sídlo v prvom menovanom štáte.

O uplatniteľnosti článkov 43 ES a 48 ES

- 16 V protiklade s tvrdeniami nemeckej a holandskej vlády sú články 43 ES a 48 ES uplatniteľné na fúziu, aká je predmetom konania vo veci samej.

- 17 V súlade s článkom 43 druhým odsekom v spojení s článkom 48 ES sloboda usadiť sa pre spoločnosti uvedené v poslednom menovanom ustanovení totiž zahŕňa okrem iného právo založiť a viesť takéto spoločnosti za podmienok stanovených pre vlastné spoločnosti právom štátu, v ktorom dochádza k usadeniu sa.
- 18 Ako uviedol generálny advokát v bode 30 svojich návrhov, do pôsobnosti slobody usadiť sa patria všetky opatrenia, ktoré umožňujú alebo aspoň uľahčujú prístup do iného členského štátu, ako je štát usadenia sa, a výkon hospodárskej činnosti v tomto štáte tým, že umožňujú dotknutým hospodárskym subjektom reálnu účasť na hospodárskom živote tohto členského štátu za rovnakých podmienok, aké sa uplatňujú pre vnútroštátne hospodárske subjekty.
- 19 Cezhraničné fúzie, ako aj iné transformácie spoločností zodpovedajú potrebám spolupráce a prestavby spoločností so sídlom v rôznych členských štátoch. Predstavujú zvláštne spôsoby výkonu slobody usadiť sa dôležité pre riadne fungovanie vnútorného trhu, a tým patria medzi hospodárske činnosti, v súvislosti s ktorými sú členské štáty povinné rešpektovať slobodu usadiť sa stanovenú v článku 43 ES.

O obmedzení slobody usadiť sa

- 20 Z tohto hľadiska stačí pripomenúť, že nemecké právo obsahuje ustanovenia, ktoré upravujú zápis do vnútroštátneho obchodného registra len pre vnútroštátne, ale nie pre cezhraničné fúzie; návrhy na zápis cezhraničných fúzií sú preto vo všeobecnosti zamietané.

- 21 Ako však uviedol generálny advokát v bode 47 svojich návrhov, fúzia, ako je v konaní vo veci samej, predstavuje účinný prostriedok na transformáciu spoločností, ktorý v rámci jednej operácie umožňuje vykonávať určitú činnosť v novej forme bez prerušenia, takže komplikácie aj časová a finančná náročnosť sú menšie ako tie, ktoré sú spojené s inými formami transformácie spoločností, napr. zrušenie spoločnosti s likvidáciou a založenie novej spoločnosti s prevodom časti imania na túto spoločnosť.
- 22 Z dôvodu, že podľa nemeckého práva tento spôsob transformácie spoločností nie je možný, pokiaľ jedna zo spoločností má sídlo v inom členskom štáte, ako je Spolková republika Nemecko, toto právo zakladá rozdielne zaobchádzanie so spoločnosťami podľa toho, či ide o vnútroštátnu alebo cezhraničnú fúziu; takéto rozdielne zaobchádzanie môže spoločnosti odrádzať od výkonu slobody usadiť sa, ktorú zakotvuje Zmluva.
- 23 Takéto rozdielne zaobchádzanie predstavuje obmedzenie v zmysle článku 43 ES a 48 ES, ktoré je v rozpore so slobodou usadiť sa a je prípustné len vtedy, keď sa ním sleduje dosiahnutie legitímneho cieľa v súlade so zmluvou a keď je opodstatnené nevyhnutnými dôvodmi vo všeobecnom záujme. Okrem toho uplatnenie obmedzenia musí byť spôsobilé dosiahnuť sledovaný cieľ a nesmie prekročiť mieru, ktorá je na to potrebná (pozri rozsudky z 21. novembra 2002, X a Y, C-436/00, Zb. s. I-10829, bod 49, a z 11. marca 2004, De Lasteyrie du Saillant, C-9/02, Zb. s. I-2409, bod 49).

O prípadnom odôvodnení obmedzenia

- 24 Nemecká a holandská vláda tvrdia, že vnútroštátne fúzie sú viazané na podmienky, ktorých konkrétnym cieľom je chrániť záujmy veriteľov, menšinových akcionárov a zamestnancov, ako aj zabezpečiť účinnosť daňových kontrol a poctivosť

v obchodnom styku. V prípade cezhraničných fúzií s následkom uplatnenia viacerých vnútroštátnych právnych poriadkov na jeden právny úkon vznikajú v tejto súvislosti špecifické problémy, ktorých riešenie predpokladá existenciu špecifických ustanovení na ochranu uvedených záujmov. Predpokladom takýchto ustanovení je však harmonizácia právnej úpravy na úrovni Spoločenstva.

- 25 V tejto súvislosti holandská vláda poukazuje na skutočnosť, že Komisia Európskych spoločenstiev predložila 18. novembra 2003 zákonodarcovi Spoločenstva návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o cezhraničných fúziách kapitálových spoločností [KOM(2003) 703, konečné znenie], ktorý v odôvodneniach č. 1 a 2 spresňuje:

„1. Potreba spolupráce a reorganizácie kapitálových spoločností, ako aj právne a administratívne ťažkosti spojené s fúziou kapitálových spoločností z rôznych členských štátov vyžadujú právnu úpravu na úrovni Spoločenstva, ktorá uľahčí cezhraničnú fúziu, a tým prispeje k dotvoreniu a riadnemu fungovaniu vnútorného trhu ...

2. ... uvedené ciele sa nemôžu dosiahnuť v požadovanej miere na úrovni členských štátov, keďže ide o stanovenie úpravy obsahujúcej spoločné prvky uplatniteľné na nadnárodnej úrovni, a preto ciele z dôvodu rozsahu a účinkov navrhovanej úpravy sa môžu lepšie dosiahnuť na úrovni Spoločenstva...“ [*neoficiálny preklad*].

- 26 Z tohto hľadiska je potrebné pripomenúť, že aj keď harmonizačné predpisy Spoločenstva by určite boli užitočné na uľahčenie cezhraničných fúzií, predsa nie sú

prvotnou podmienkou na výkon slobody usadiť sa zakotvenej v článkoch 43 ES a 48 ES (pozri v tomto zmysle rozsudok z 28. januára 1992, Bachmann, C-204/90, Zb. s. I-249, bod 11).

- 27 Okrem toho je potrebné uviesť, že z dôvodu prijatia tretej smernice Rady 78/855/EHS z 9. októbra 1978 o zlúčení a splynutí akciových spoločností, vychádzajúcej z článku 54 ods. 3 písm. g) Zmluvy (Ú. v. ES L 295, s. 36; Mim. vyd. 17/001, s. 42), existuje v členských štátoch harmonizovaná právna úprava týkajúca sa vnútroštátnych fúzií, cezhraničné fúzie však predstavujú špecifický problém.
- 28 Z tohto hľadiska nemožno vylúčiť, že nevyhnutné dôvody vo všeobecnom záujme, ako je ochrana záujmov veriteľov, menšinových akcionárov a zamestnancov (pozri rozsudok z 5. novembra 2002, Überseering, C-208/00, Zb. s. I-9919, bod 92), ako aj zabezpečenie účinnosti daňových kontrol a poctivosti v obchodnom styku (pozri rozsudok z 30. septembra 2003, Inspire Art, C-167/01, Zb. s. I-10155, bod 132) za určitých okolností a pri dodržaní určitých podmienok môžu odôvodňovať opatrenie obmedzujúce slobodu usadenia sa.
- 29 Takéto obmedzujúce opatrenie je však prípustné len vtedy, keď je spôsobilé dosiahnuť sledovaný cieľ, a nesmie prekročiť mieru, ktorá je na to potrebná.
- 30 Skutočnosť, že v členskom štáte sa vo všeobecnosti zamieta zápis o fúzii spoločnosti so sídlom v tomto štáte so spoločnosťou sídliacou v inom členskom štáte do obchodného registra, výsledne bráni cezhraničným fúziám aj vtedy, ak záujmy uvedené v bode 28 nie sú ohrozené. Okrem toho takáto právna úprava presahuje mieru potrebnú na dosiahnutie sledovaných cieľov, totiž ochrany menovaných záujmov.

- 31 Za týchto podmienok treba na prejudiciálnu otázku odpovedať tak, že článkom 43 ES a 48 ES odporuje, keď v členskom štáte sa vo všeobecnosti zamieta zápis fúzie na základe zrušenia spoločnosti bez likvidácie a prevodu jej celého imania na inú spoločnosť do vnútroštátneho obchodného registra, ak jedna z týchto spoločností má sídlo v inom členskom štáte, pričom takýto zápis, pokiaľ sú splnené určité podmienky, je možný, ak obe spoločnosti zúčastnené na fúzii majú svoje sídlo na území prvého členského štátu.

O trovách

- 32 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdny dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (veľká komora) rozhodol takto:

Článkom 43 ES a 48 ES odporuje, keď v členskom štáte sa vo všeobecnosti zamieta zápis fúzie na základe zrušenia spoločnosti bez likvidácie a prevodu jej celého imania na inú spoločnosť do vnútroštátneho obchodného registra, ak jedna z týchto spoločností má sídlo v inom členskom štáte, pričom takýto zápis, pokiaľ sú splnené určité podmienky, je možný, ak obe spoločnosti zúčastnené na fúzii majú svoje sídlo na území prvého členského štátu.

Podpisy